TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Đề án 1 triệu ha lúa: Lợi ích kép cho nông dân, môi trường và an ninh lương thực

16:20 05/09/2025

Sáng 5/9, tại Cần Thơ, Đại học Cần Thơ phối hợp với Hiệp hội Ngành hàng lúa gạo Việt Nam tổ chức Hội thảo "Giải pháp hỗ trợ Đề án 1 triệu ha lúa chất lượng cao, phát thải thấp ở Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL)".

Đại học Cần Thơ và Hiệp hội Ngành hàng lúa gạo Việt Nam ký thỏa thuận hợp tác - Ảnh: VGP/LS

Diễn đàn khoa học cho nông nghiệp bền vững

Hội thảo xoay quanh định hướng và mục tiêu lớn của Chính phủ: Phát triển vùng 1 triệu ha lúa chất lượng cao, gắn với tăng trưởng xanh và giảm phát thải. Nhiều nhà khoa học, cán bộ quản lý, doanh nghiệp đã chia sẻ giải pháp từ giống lúa, quy trình canh tác, ứng dụng vi sinh vật, đến công nghệ sau thu hoạch, tuần hoàn và chế biến sâu.

GS.TS. Trần Ngọc Hải, Phó Hiệu trưởng Đại học Cần Thơ nhấn mạnh: "Hội thảo này là diễn đàn quan trọng để chúng ta tìm ra hướng đi bền vững cho ngành lúa gạo, vừa nâng cao giá trị, vừa giảm phát thải khí nhà kính, đúng với cam kết

phát triển bền vững của Việt Nam".

Theo ông Hải, đề án không chỉ nhằm nâng cao chất lượng hạt gạo Việt Nam mà còn tạo bước ngoặt trong việc xây dựng nền nông nghiệp xanh, thích ứng với biến đổi khí hậu. Vùng ĐBSCL, vựa lúa trọng điểm quốc gia đang đối diện với nhiều thách thức, như xâm nhập mặn, nước biển dâng, thời tiết cực đoan. Vì vậy, việc triển khai đề án là cơ hội kép: Tăng hiệu quả kinh tế và bảo vệ môi trường.

Ông Lê Thanh Tùng, Phó Chủ tịch Hiệp hội Ngành hàng lúa gạo Việt Nam cung cấp số liệu: Diện tích xuống giống lúa cả nước đạt 7,11 triệu ha/năm, riêng ĐBSCL chiếm 3,82 triệu ha/năm. Tổng sản lượng cả nước đạt 43,7 triệu tấn, trong đó ĐBSCL đóng góp 24,1 triệu tấn/năm; năng suất bình quân 6,14 tấn/ha, riêng ĐBSCL đạt 6,31 tấn/ha. Đặc biệt, 700.000 ha đất canh tác ở vùng này sản xuất 3 vụ/năm.

"ĐBSCL cung cấp trên 90% lượng gạo xuất khẩu cả nước, là trụ cột bảo đảm an ninh lương thực. Đề án 1 triệu ha lúa chất lượng cao giữ vai trò sống còn trong việc tổ chức lại hệ thống sản xuất, nâng cao thu nhập cho nông dân, áp dụng canh tác bền vững và đáp ứng các cam kết quốc tế về giảm phát thải", ông Tùng nhấn mạnh.

Vì vậy, việc có các giải pháp hỗ trợ cho đề án này có ý nghĩa hết sức quan trọng đối với ngành nông nghiệp và đời sống của người dân. Đặc biệt, thúc đẩy phát triển và ứng dụng khoa học công nghệ mới, xây dựng mạng lưới nghiên cứu và phát triển lúa gạo Việt Nam...

Anh hùng Lao động, kỹ sư nông nghiệp Hồ Quang Cua phát biểu tại hội thảo - Ảnh: VGP/LS

Lợi ích từ 'nông nghiệp tuần hoàn'

Một trong những tiếng nói nổi bật tại hội thảo là Anh hùng Lao động, kỹ sư nông nghiệp Hồ Quang Cua, tác giả gạo ST25, từng 2 lần đạt danh hiệu Gạo ngon nhất thế giới. Với hơn 30 năm nghiên cứu, ông khẳng định nông nghiệp tuần hoàn là chìa khóa để hướng tới mục tiêu Net Zero.

Ông Cua lý giải: "Cây khỏe phải bắt đầu từ đất khỏe. Khi giảm hóa chất đến mức tối thiểu, hương vị gạo càng tự nhiên. Thực hành rút khô ruộng giữa mùa giúp lúa ra rễ mới, giảm ngã đổ; cuối mùa rút khô lại làm gạo thơm, sạch hơn vì không có vi sinh vật bám vỏ trấu".

Kỹ sư Cua cũng nhấn mạnh, hệ sinh thái lúa - tôm như một mô hình thích ứng biến đổi khí hậu hiệu quả. Năm 2015, diện tích lúa - tôm cả nước là 155.495 ha; dự kiến đến năm 2025 tăng lên khoảng 250.000 ha. Với mô hình này, năng suất tôm đạt 300 kg/ha, lúa đạt 4 tấn/ha, giống lúa đa dạng từ Nàng Keo, ST25 đến các giống OM.

Từ năm 2021, công ty của ông Cua đã đầu tư phân bón hữu cơ, chế phẩm sinh học, đồng thời cam kết bao tiêu sản phẩm. Lúa được thu hoạch bằng máy gặt đập liên hợp để đảm bảo chất lượng đồng đều, sạch và khô, từ đó nâng giá trị và lợi nhuận cho nông dân.

Kết quả rất khả quan: Năng suất lúa đạt 6 tấn/ha, giá bán khoảng 9.000 đồng/kg – cao hơn nhiều so với lúa thường chỉ 6.000 đồng/kg. Với quy mô 100.000 ha, giá trị gia tăng đạt tới 1.800 tỷ đồng nhờ sản xuất lúa ST24, ST25.

"Lợi nhuận cao không chỉ từ hạt gạo mà còn từ sự ổn định trong sản xuất, giúp vụ tôm an toàn, môi trường canh tác trong lành", ông Cua khẳng định.

3 nhóm nghiên cứu mạnh từ Đại học Cần Thơ

Để đồng hành cùng đề án, Đại học Cần Thơ đã thành lập 3 nhóm nghiên cứu mạnh, quy tụ nhiều chuyên gia của Viện Mekong, Trường Nông nghiệp cùng các nhà khoa học trong và ngoài trường.

GS.TS. Võ Văn Minh, Trưởng nhóm nghiên cứu cho biết, các nhóm sẽ tập trung vào nhiều hướng then chốt: Khảo sát hiện trạng và xây dựng đường phát thải cơ sở trong sản xuất lúa; nghiên cứu giảm phát thải, bảo tồn và phát triển nguồn gen trong công tác giống; ứng dụng công nghệ DNA để giám định sản phẩm

nông nghiệp; tuyển chọn vi sinh vật có lợi, giúp cây lúa chịu mặn, cố định đạm, hòa tan lân, kali; về xuất giải pháp bảo vệ thực vật an toàn, quản lý dịch hại bền vững.

Theo ông Minh, kết quả nghiên cứu này không chỉ phục vụ Đề án 1 triệu ha lúa mà còn góp phần định hình nền nông nghiệp xanh ở Việt Nam, tạo ra mô hình có thể nhân rộng ra toàn khu vực.

* Tại hội thảo, lãnh đạo Hiệp hội Ngành hàng lúa gạo Việt Nam và Đại học Cần Thơ đã ký thỏa thuận hợp tác về đào tạo và nghiên cứu khoa học, về đổi mới sáng tạo và chuyển giao công nghệ. Đặc biệt, hai bên phối hợp thực hiện tiếp nhận/chuyển giao công nghệ cho các doanh nghiệp trong và ngoài nước; thực hiện các dịch vụ khoa học và công nghệ liên quan đến ngành hàng lúa gạo.

Hai bên cũng phối hợp nối kết với các hệ thống chuyển giao công nghệ và khuyến nông liên quan đến phát triển lúa gạo; phối hợp thúc đẩy ứng dụng công nghệ số trong ngành hàng lúa gạo, bao gồm phục vụ tối ưu hoá quy trình sản xuất (canh tác chính xác), quản lý chất lượng và thương mại lúa gạo, quản lý tài nguyên và môi trường, dự báo và phòng tránh thiên tai, dịch bệnh trên cây lúa, thích ứng và giảm nhẹ biến đổi khí hậu trong sản xuất lúa; hỗ trợ áp dụng sáng kiến, tiến bộ mới và các tổ chức khởi nghiệp.

Theo Chinhphu.vn